



ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudkyní Mgr. Kateřinou Peroutkovou v právní věci

žalobce: **D. D.**, narozený dne X
bytem X
zastoupeného JUDr. Matějem Šedivým, advokátem
sídlem Václavské náměstí 831/21, 110 00 Praha 1

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra ČR, Odbor azylové a migrační politiky**
sídlem Nad Štolou 936/3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 6. 2024, č. j. OAM-341/ZA-ZA12-P15-2023,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ČR, Odboru azylové a migrační politiky ze dne 5. 6. 2024, č. j. OAM-341/ZA-ZA12-P15-2023, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 8 228 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám právního zástupce žalobce.

Odůvodnění:

- I. Vymezení věci

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

1. Žalobce se žalobou podanou u Městského soudu v Praze domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 6. 2024, č. j. OAM-341/ZA-ZA12-P15-2023 (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž bylo o žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany podané dne 24. 3. 2023 rozhodnuto tak, že mezinárodní ochrana podle ustanovení § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), se neuděluje.

II. Obsah žaloby

2. Žalobce považoval napadené rozhodnutí za nezákonné a nepřezkoumatelné, ve své žádosti o mezinárodní ochranu uvedl, že se v minulosti účastnil demonstrací proti ruskému režimu a cítí se být ohrožen probíhající válkou, resp. mobilizací, byl předvolán k výkonu vojenské služby a účastnil se řady protiruských demonstrací v X. Měl za to, že během pobytu v domovském státě vykazoval protirežimní činnost, dále může být v domovském státě postižen kvůli své činnosti na území České republiky, protože podle ruského právního řádu je znevažování armády trestné, hrozí nepodmíněný trest odnětí svobody. Žalobce přesně popsal žalovanému, jakých demonstrací a vystoupení se účastnil, svou činnost tak považoval za prokázanou i bez doložení souvisejícího listinného materiálu. Dále upozornil, že správní spis neobsahuje informace ohledně postihu protiválečné činnosti či smýšlení v Ruské federaci, a proto není zřejmé, jakými tresty by byl kvůli svému jednání (minulému i budoucímu) ohrožen, odkázal na skutkově identické rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 5. 12. 2023, č. j. 19 Az 16/2023-21. Poukazoval na to, že žije v ČR, osvojil si místní hodnotový systém, který je v rozporu s aktuální politikou domovského státu, který sleduje i aktivity svých občanů v zahraničí a žalobce by mohl být za uvedené jednání trestán, popř. vyslán do války.
3. V souvislosti s výše uvedeným dále namítal, že by mohl být vyslán jako branec vyslán do války, musel by bojovat za hodnoty, se kterými se neztotožňuje, a navíc by byl vystaven nebezpečí újmy na životě nebo zdraví. Odmítnutí vojenské služby z důvodu politického přesvědčení by bylo vnímáno jako protiprávní jednání. Česká republika označuje postup Ruské federace jako teroristický a neměla by tento režim podporovat návratem osob, které mají vykonat brannou povinnost.
4. Dále žalobce napadal chybné vypořádání příslušnosti k sexuální menšině. Měl za to, že bylo nezbytné posoudit postavení homosexuálů v domovském státě, přičemž i z provedeného dokazování vyplynulo, že příslušníci LGBT komunity jsou na území Ruské federace diskriminováni. K tomu žalobce doplnil, že homosexualita byla v Rusku do roku 1993 trestná, do roku 1999 byla klasifikována jako duševní nemoc, od roku 2013 je zakázána tzv. propaganda netradičních způsobů života mezi nezletilci, což lze vztahovat i na homosexualitu. Podle Amnesty International jsou v Rusku homosexuálové diskriminováni a šikanováni, porušení zákona o propagaci LGBT se trestá vysokými pokutami, uvězněním, vyhoštěním či pozastavením činnosti organizace, na základě tohoto zákona úřady rozhodly o zákazu pořádání moskevského Pride festivalu na sto let. V řízení bylo prokázáno, že žalobce je praktikující homosexuál a na území České republiky svoji sexuální orientaci neskrývá, tímto způsobem by se však nemohl chovat na území Ruské federace. Ačkoli homosexualita není v Rusku trestná, její projevy jsou nezákonné, a to v rámci pojmu propagace homosexuality, proto nelze dospět k jinému závěru, než že je postavena mimo zákon, oslavy typu Pride jsou zakázány a gay kluby jsou provozovány pouze skrytě. Žalobce se domníval, že při posouzení jeho žádosti bylo potřeba nejprve

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

objektivně zhodnotit postavení homosexuálů v Rusku, dále zodpovědět, zda je žalobce skutečně homosexuálem, a následně posoudit relevantnost jeho obav. Odůvodnění napadeného rozhodnutí však neobsahuje přesvědčivé zhodnocení postavení členů LGBT komunity v Rusku a rezignuje na posouzení sexuální orientace žalobce. Žalobce před žalovaným netajil existenci svého partnera, kterého žalovaný mohl vyslechnout jako svědka. Po žalobci nelze spravedlivě požadovat, aby se styděl za svoji sexuální orientaci a aktivně ji v Rusku maskoval. V případě návratu by jej navíc čekala povinná účast v armádě, v jejímž rámci by nedokázal skrýt svoji sexuální orientaci a čelil by značné diskriminaci. Žalobce se rovněž ohradil proti závěrům žalovaného, který jeho obavy označil za spekulativní, neboť doložil lékařskou dokumentaci, ze které plyne, že při pobytu v domovském státě čelil pronásledování a utrpěl újmu na zdraví.

5. Na základě výše uvedeného žalobce navrhl napadené rozhodnutí zrušit a vrátit věc žalovanému k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného

6. Žalovaný uvedl, že případný nástup do základní vojenské služby a eventuálně i do bojů nelze označit za pronásledování. Podle stanoviska UNHCR ze dne 1. 10. 1999 jsou státy oprávněny žádat po svých občanech splnění vojenských povinností a ti jsou povinni je vykonat. Člověk není uprchlíkem, pokud dezertuje nebo se vyhýbá vojenské službě jen kvůli averzi k vojenské službě nebo strachu z boje (srov. Příručka procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka podle Úmluvy o právním postavení uprchlíků a Protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků od UNHCR ze září 1979). V souladu s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 7. 1998, č. j. 6 A 508/97, povolání k výkonu vojenské služby samo o sobě není ještě pronásledováním, i kdyby služba byla spojena s rizikem účasti při bojových akcích ve válečném konfliktu. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu (dále též „NSS“) ze dne 22. 12. 2004, sp. zn. 7 Azs 321/2004, nepříjemnosti související s výkonem vojenské služby nezakládají odůvodněný strach podle § 12 zákona o azylu. V případě žalobce nelze předpokládat, že by případný výkon vojenské služby měl být vůči němu uplatněn diskriminačně.
7. Podle Informace OAMP týkající se základní vojenské služby postihy za nenastoupení základní vojenské služby nedosahují intenzity azylově relevantních důvodů. Za vyhýbání se odvodu hrozí převážně finanční postihy. Ruská legislativa neumožňuje vysílání branců mimo Ruskou federaci, ačkoli po legislativních změnách v dubnu 2023 mohou absolvovat povinnou vojenskou službu v tzv. mírových misích. Ruské úřady včetně nejvyšších představitelů několikrát explicitně odmítly, že by branci byli posíláni do bojových operací na Ukrajině. Je rovněž možné vykonat náhradní civilní službu.
8. Otázka mobilizace se žalobce zjevně netýká, protože dosud neabsolvoval základní vojenskou službu. Vyhlášená mobilizace byla již ukončena a v současné době neprobíhá. Jedinci, na které se vztahovala, nemohou být postihováni za to, že se v době jejího vyhlášení nenacházeli v Rusku nebo že ze země odjeli, protože v období mobilizace neplatily žádné zákazy vycestování.
9. Ohledně homosexuality žalovaný odkázal na str. 6 a 7 napadeného rozhodnutí, kde se touto otázkou zabýval na základě Informace OAMP týkající se sexuálních menšin. Vzal v úvahu i okolnosti, které mohou v určitých případech zvyšovat riziko kriminalizace (především propagace homosexuality) a které v žalobcově případě vyloučil.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

10. Odůvodnění napadeného rozhodnutí v logickém sledu a srozumitelně reaguje na zjištěné skutečnosti. Žalobní námitky nejsou způsobily zpochybnit závěry žalovaného. Napadené rozhodnutí je věcně správné, zákonné a přezkoumatelné. Žalobce se pouze snaží legalizovat svůj pobyt na území ČR jiným způsobem, než který na jeho situaci primárně dopadá, bylo mu pravomocně uděleno správní vyhoštění.
11. Žalovaný navrhl, aby soud žalobu zamítl jako nedůvodnou.

IV. Obsah správního spisu

12. Ze správního spisu soud zjistil, že žalobce podal dne 24. 3. 2023 v České republice žádost o mezinárodní ochranu a v poskytnutí údajů k této žádosti ze dne 30. 3. 2023 uvedl, že je státním příslušníkem Ruské federace, není členem žádné politické strany či skupiny, je ateista, v X se zúčastnil dvou protestů proti válce na Ukrajině. Poprvé do České republiky přicestoval v říjnu 2013 z důvodu studia českého jazyka, od té doby zde pobývá, pouze několikrát jel do Ruska, naposledy v listopadu 2019 byl týden v X a jejím okolí na návštěvě u rodiny, je zdravý. K důvodům žádosti o mezinárodní ochranu uvedl, že měl nejdříve studentské a poté pracovní vízum, když žádal o jeho prodloužení, něco nedoložil, přišel o oficiální pobyt, ale nemá se kam vrátit.
13. Při pohovoru dne 30. 3. 2023 žalobce uvedl, že do ČR přijel v roce 2013 čistě proto, že tady chtěl studovat, v Ruské federaci měl jednu problém, protože řídil auto s českým řidičským průkazem, soud ale vyhrál, žádné jiné obtíže ve vlasti neměl. Nemá se v Rusku kam vrátit, protože jeho otec smýšlí tradičně a před několika měsíci se dozvěděl, že je žalobce homosexuál, zřejmě od sestry žalobce, která asi na Instagramu viděla nějaké fotografie, otec to nechápe a řekl, že když se žalobce vrátí, najde ho a zastřelí, dříve s otcem měli standardní vztah, žalobce se domnívá, že otec výhrůžku míní vážně, protože střílel po zlodějích, když společně chránili pole a majetek. Otec z něj chtěl mít pravého muže, odvezl ho do Evropy a žalobce by se vrátil jako homosexuál, ostatní členové rodiny podporují otce. Žalobce pochází ze X, v jiné části Ruska nemá žádné zázemí a měl by těžký život, protože Rusko je homofobní stát, zákony zakazují jakoukoli propagaci LGBT a vězní kvůli tomu lidi. Žalobce četl několik článků o lidech, kteří byli zatčeni, protože měli vlajku LGBT, a poté se po několika dnech vrátili domů ve špatném stavu, Rusko odmítlo pravomoc Evropského soudu pro lidská práva, příslušné zákony zakazují propagaci netradičních sexuálních orientací, například vlajku, držení se za ruce, polibek. Svou sexuální orientaci si uvědomil před dvěma lety, předtím neměl žádný vážnější vztah ani s dívkou, ani s mužem, během svého pobytu v Rusku svoji odlišnou sexuální orientaci nevnímal, aktuálně partnera nemá, nejdelší vztah byl tak měsíc a půl. Dále žalobce uvedl, že nechce do války, nyní na hranicích odvádějí muže, kteří jsou schopni udržet zbraň, do armády na nucenou službu, nutí lidi k podepsání kontraktu. Ví od známých, že berou každého, kdo není evidentně nemocný. Vztahuje se to na lidi, kteří se vrací ze zahraničí a nemají v Rusku rodinu nebo peníze, aby se z toho vykoupili. Ti, kteří byli odvedeni a odmítnou bojovat, jsou odsuzováni na 10 let do vězení, protože odporují příkazům vlády. Vláda bude vyhlášovat další obecnou mobilizaci. Oficiálně říká něco jiného a stejně jako v případě první mobilizace tvrdí, že nic takového nebude. Dále žalobce sdělil, že byl dvakrát v České republice na demonstraci, ale na internetu se nijak neprojevuje, to je moc nebezpečné. Život v Rusku je složitější kvůli diktatuře a korupci, zejména pro něj jako pro gaye.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

14. Žalovaný shromáždil tyto podklady týkající se situace v Ruské federaci: Informace OAMP – Ruská federace – Bezpečnostní a politická situace v zemi, Vybrané otázky z oblasti občanských svobod a lidských práv, Stav: říjen 2023 ze dne 31. 10. 2023, Informace OAMP – Ruská federace – Situace navrátilců do Ruské federace po krátkodobém či dlouhodobém pobytu v zahraničí, Zacházení ze strany státních úřadů a monitoring sociálních sítí ze dne 31. 10. 2023, Informace OAMP – Ruská federace – Sexuální menšiny, Zákon zakazující propagaci homosexuality, diskriminace a zločiny z nenávisti, postoj státních orgánů, neziskové organizace, současná situace s výjimkou regionu severního Kavkazu ze dne 17. 10. 2023, Informace OAMP – Ruská federace – Náhradní civilní služba ze dne 21. 3. 2024, Informace OAMP – Ruská federace – Základní vojenská služba, Účast vojáků základní vojenské služby ve válce na Ukrajině ze dne 21. 3. 2024 a Informace Finské imigrační služby – Ruská federace – Vyhýbání se odvodu během mobilizace/aktualizace stavu 15. 9. 2023.
15. V napadeném rozhodnutí ze dne 5. 6. 2024 žalovaný podrobně rekapituloval všechna tvrzení žalobce, dospěl k závěru, že žalobci nelze udělit azyl z důvodu podle § 12 písm. a) zákona o azylu, protože není členem žádné politické strany ani skupiny, nevykonával ve vlasti jakoukoli politickou činnost a ani neměl problémy politického charakteru s ruskými státními orgány. V České republice se sice zúčastnil dvou demonstrací proti válce na Ukrajině, ale tato ojedinělá účast, kterou žalobce ani nedoložil, nelze považovat za činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod podle § 12 písm. a) zákona o azylu. Žalobce neměl ve vlasti žádné problémy a mohl opakovaně bez obtíží vycestovat, a to za účelem studia.
16. Žalovaný nemohl přiznat azyl ani z důvodu podle § 12 písm. b) zákona o azylu, neboť žalobce nezmínil jakoukoli diskriminaci ani jiné problémy během života ve vlasti zapříčiněnou taxativně vyjmenovanými důvody v tomto ustanovení, odešel z Ruska z důvodu studia v České republice. Nyní se obává návratu do Ruska kvůli problémům souvisejícím s jeho sexuální orientací, protože lidé mají být za jakoukoli propagaci LGBT vězněni, dále se bojí povolání k výkonu vojenské služby a účasti ve válce na Ukrajině. Žalovaný nejprve upozornil na zjevnou účelovost žádosti o mezinárodní ochranu, která byla podána až po zamítnutí žádosti o prodloužení víza a neúspěšném odvolání proti rozhodnutí o správním vyhoštění, odkázal na rozsudky NSS ze dne 20. 10. 2005, č. j. 2 Azs 423/2004-81, a ze dne 9. 2. 2006, č. j. 2 Azs 137/2005-51, konstatoval, že legalizace pobytu není řazena mezi taxativně vyjmenované důvody podle § 12 písm. b) zákona o azylu a poskytnutí azylu nelze zaměňovat s jinými legálními formami pobytu podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců.
17. Ohledně sexuální orientace žalobce žalovaný konstatoval, že žalobce z tohoto důvodu v Rusku nikdy nebyl pronásledován státními orgány či bezpečnostními složkami. Žalovaný si obstaral Informaci OAMP týkající se sexuálních menšin, na jejímž základě zjistil, že v Rusku existuje federální zákon č. 135-FZ zakazující propagaci homosexuality (LGBT), stanoví pokuty, zabýval se uplatňováním zákona a medializovanými případy. Dospěl k závěru, že žalobci v případě návratu nehrozí pronásledování kvůli sexuální orientaci, neboť žalobce ve veřejném a mediálním prostoru nedává najevo svoji orientaci, ani nepropaguje LGBT tematiku, žalobce svou sexuální orientaci nedával najevo, ani v Rusku neměl vztah s jiným mužem, svou orientaci si uvědomil až před dvěma lety v ČR, avšak ani zde se nezapojil do propagace LGBT hnutí, není tak důvod se domnívat, že by o jeho sexuální orientaci ruské úřady věděly. Žalobce svou jedinou obavu vyslovil pouze Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

v souvislosti se svým otcem, žalovaný však vyjádřil pochybnosti o reálnosti jeho hrozby, protože měli dosud standardní vztah a rodiče jej finančně podporovali. Žalobce rovněž svou sexuální orientaci neuvedl mezi důvody pro podání žádosti a zmínil ji až v pohovoru, avšak pouze v souvislosti s obavami z otce, nikoli ze státních či bezpečnostních složek. Žalovaný považuje žalobcovy obavy související s jeho sexuální orientací za nedůvodné.

18. K obavám z výkonu vojenské služby žalovaný uvedl, že branná povinnost a povinná vojenská služba patří k základním státoobčanským povinnostem a uznávají je i Úmluva o právním postavení uprchlíků, Mezinárodní pakt o občanských a politických právech či Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod. Státy jsou oprávněny žádat po občanech splnění vojenských povinností a občané jsou povinni je vykonat (srov. stanovisko UNHCR ze dne 1. 10. 1999). Člověk není uprchlíkem, pokud dezertuje nebo se vyhýbá vojenské službě jen kvůli averzi k vojenské službě nebo strachu z boje (srov. Příručka procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka podle Úmluvy o právním postavení uprchlíků a Protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků od UNHCR ze září 1979). V souladu s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 7. 1998, č. j. 6 A 508/97, povolání k výkonu vojenské služby samo o sobě není ještě pronásledováním, i kdyby služba byla spojena s rizikem účasti při bojových akcích ve válečném konfliktu. Podle rozsudku NSS ze dne 22. 12. 2004, sp. zn. 7 Azs 321/2004, nepříjemnosti související s výkonem vojenské služby nezakládají odůvodněný strach podle § 12 zákona o azylu.
19. Žalovaný zjistil, že podle Informace Finské imigrační služby ze dne 15. 9. 2023 se částečná mobilizace týkala pouze ruských občanů patřících do vojenských záloh, tedy nikoli jedinců s povinností absolvovat základní vojenskou službu, což je žalobcův případ. V souladu s Informací OAMP ze dne 21. 3. 2024 je základní vojenská služba v Rusku povinná pro osoby od 18 do 30 let na dobu 12 měsíců, odvody probíhají dvakrát ročně a v každém období je odvedeno mezi 120 a 130 tisíci osobami, celkový počet osob ročně podléhajících potenciálním odvodům dosahuje počtu 1,2 mil., z nichž je polovina předvolána k odvodovým komisím. Základní vojenskou službu lze absolvovat v rámci tzv. náhradní civilní služby. Úřad zjednodušil možnost podpisu profesionální smlouvy s vojáky základní služby, veřejné zdroje informovaly o případech tlaku na brance, aby před koncem základní vojenské služby podepsali smlouvu s armádou, o využití neznalosti branců a značných ekonomických pobídkách pro vstup do ruské armády. Ruská legislativa neumožňuje vysílání branců mimo území Ruska, ačkoliv po legislativních změnách v dubnu 2023 mohou povinnou vojenskou službu absolvovat v tzv. mírových misích. Od počátku invaze se ve veřejně dostupných zdrojích objevovaly rozporuplné informace o účasti branců v bojových operacích na Ukrajině včetně jejich úmrtí. Ruské úřady včetně nejvyšších představitelů explicitně odmítly, že by branci byli cíleně posíláni do bojových operací na Ukrajině či do okupovaných a následně anektovaných oblastí, zároveň však anexe určitých oblastí v legislativní rovině umožňuje vysílání branců do těchto oblastí (jedná se o Luhanskou, Doněckou, Chersonskou a Záporožskou oblast). Podle různých zdrojů nejsou branci cíleně vysíláni do bojových operací, úřady je však mohou využít pro ostrahu hranic, včetně těch rusko-ukrajinských v Bělgorodské, Kurské a Brjanské oblasti. Branci jsou však primárně umísťováni v blízkosti místa bydliště. Žalovaný na základě těchto zpráv dovodil, že neexistuje přiměřená pravděpodobnost, že by žalobce v případě návratu do vlasti a eventuálního povolání k výkonu základní vojenské služby byl nuceně poslán do bojů na Ukrajině či do jakýchkoli jiných bojových operací mimo území Ruské federace, ledaže by s tím sám souhlasil a uzavřel profesionální smlouvu s armádou Ruské federace. Samotná povinnost každého ruského občana účastnit se vojenské služby či Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

bojových operací, pokud je evidentně zaměřena na všechny bojeschopné muže bez ohledu na jejich rasu, národnost či náboženství, nemůže být chápána jako pronásledování. Žalobcovy obavy jsou rovněž předčasné, protože v Rusku pobývají miliony mužů v žalobcově věku a situaci, kdy pouze zlomek z nich, pokud vůbec, nejprve absolvuje základní vojenskou službu, je povolán do bojových operací na Ukrajině, pouze zlomek z nich se tomuto nedokáže legálními cestami vyhnout a pouze zlomek z nich utrpí v bojích případně zranění či zemře. Žalovaný dále upozornil, že s ohledem na svůj věk si žalobce měl své obavy z povinnosti vykonat základní vojenskou službu uvědomit dříve. Rusko na východní Ukrajině působí již od roku 2014 a dříve se ruská armáda účastnila bojů v Gruzii, Moldavsku, Sýrii či na Náhorním Karabachu. Žalovaný považuje žalobcovu žádost o mezinárodní ochranu za účelovou a podanou pouze s cílem legalizace pobytu na území České republiky. Mezinárodní ochrana je výjimečným právním institutem, který nechrání žadatele před jakýmkoli negativními jevy v zemi původu. Žalovaný z těchto důvodů neshledal podmínky po udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu.

20. Při posuzování humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu žalovaný konstatoval, že žalobce je dospělý, svéprávný a schopný zajistit si prostředky na své životní potřeby prací. Rodinné vazby má pouze v Rusku a zdravotní obtíže vyloučil.
21. Při posuzování doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. a) zákona o azylu žalovaný uvedl, že ruská legislativa uložení trestu smrti sice nadále umožňuje (např. za válečné zločiny, terorismus či vraždu s přitěžujícími okolnostmi), v zemi však dlouhodobě platí moratorium na jeho výkon a poslední poprava proběhla před více než 20 lety. Při posuzování doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu žalovaný uvedl, že žalobce neměl ve vlasti žádné konkrétní problémy s ruskými státními orgány či bezpečnostními složkami, nikdy nebyl trestně stíhán a neuvedl žádné skutečnosti dokazující přímé a bezprostřední nebezpečí takového jednání, vlast opustil v roce 2013 a opakovaně se do ní vracel. Ohledně sexuální orientace žalobce žalovaný odkázal na svou argumentaci k § 12 písm. b) zákona o azylu a uvedl, že žalobce nelze označit za osobu, která ve veřejném a mediálním prostoru aktivně propaguje svou sexuální orientaci či LGBT tematiku, svou orientaci nedává najevo a v Rusku ani neměl žádný vztah s mužem, ani v České republice se nezapojil do podpory LGBT hnutí. Není žádný důvod se domnívat, proč by ruské státní orgány měly o jeho sexuální orientaci vědět. Žalovaný dále vyjádřil pochybnosti o reálnosti hrozby, že otec v případě návratu žalobce zastřelí. S otcem měl standardní vztah a oba rodiče ho dlouhodobě finančně podporovali. Žalobce rovněž svou sexuální orientaci neuvedl mezi důvody své žádosti o mezinárodní ochranu.
22. Ohledně výkonu vojenské služby v ruské armádě žalovaný konstatoval, že ji nelze pokládat za nebezpečí mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání. Podle Informace Finské imigrační služby se částečná mobilizace týkala pouze občanů patřících do ruských vojenských záloh, tedy nikoli jedinců, kteří jsou povinni absolvovat základní vojenskou službu, což je případ žalobce. V souladu s Informací OAMP týkající se základní vojenské služby ruská legislativa neumožňuje vysílání branců mimo ruské území, ačkoli po legislativních změnách v dubnu 2023 může být povinná vojenská služba absolvována v tzv. mírových misích. Ruské úřady včetně nejvyšších představitelů několikrát explicitně odmítly, že by byli branci cíleně posíláni do bojových operací na Ukrajině či v okupovaných a anektovaných ukrajinských oblastech (Luhanské, Doněcké, Chersonské a Záporožské); anexe však v legislativní rovině umožňuje vysílání branců i do těchto oblastí. Přestože podle různých zdrojů nejsou branci cíleně vysíláni do bojových Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

operací, úřady je mohou využít pro ostrahu hranic, nicméně jsou primárně umisťováni v blízkosti místa bydliště. Podle žalovaného není přiměřeně pravděpodobné, že by žalobce v případě návratu do vlasti a případného povolání k výkonu základní vojenské služby byl nucen účastnit se bojů na Ukrajině nebo jiných bojových operací mimo území Ruské federace. Žalovaný neshledal ani naplnění podmínek pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu, protože bezpečnostní situace je na naprosté většině území Ruska stabilní a dochází jen k omezenému počtu individuálních bezpečnostních incidentů v bezprostřední blízkosti hranic s Ukrajinou, konkrétně v Kurské, Bělorodské a Brjanské oblasti. Žalobce pochází z východu Ruska.

V. Hodnocení věci Městským soudem v Praze

23. Městský soud v Praze na základě podané žaloby přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů ve smyslu ust. § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“), přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu ke dni vydání tohoto rozsudku, a to vzhledem k účinnosti článku 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany, a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
24. Soud ve věci rozhodl bez jednání, neboť žalobce i žalovaný ve smyslu § 51 odst. 1 s.ř.s. souhlasili s projednáním a rozhodnutím věci bez nařízení jednání.
25. Podle ust. § 12 zákona o azylu *se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je dle písm. a) pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo dle písm. b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.*
26. Podle ust. § 14a odst. 1 zákona o azylu *se doplňková ochrana udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.*
27. Podle ust. § 14a odst. 2 zákona o azylu *se za vážnou újmu se podle tohoto zákona považuje a) uložení nebo vykonání trestu smrti, b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.*
28. Podle čl. 9 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. 12. 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“) *aby bylo jednání považováno za pronásledování ve smyslu čl. 1 odst. A Ženevské úmluvy, musí být a) svou povahou nebo opakováním dostatečně*

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

závažné, aby představovalo vážné porušení základních lidských práv, zejména práv, od nichž se podle čl. 15 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod nelze odchýlit, nebo b) souběhem různých opatření, včetně porušování lidských práv, který je dostatečně závažný k tomu, aby postihl jednotlivce způsobem podobným uvedenému v písmenu a).

29. Podle čl. 9 odst. 2 písm. e) kvalifikační směrnice za pronásledování ve smyslu odstavce 1 mohou být mimo jiné považována tato jednání: e) trestní stíhání nebo trest za odeprání výkonu vojenské služby za konfliktu, jestliže by výkon vojenské služby zahrnoval zločiny nebo jednání spadající mezi důvody vyloučení uvedené v čl. 12 odst. 2.
30. Podle čl. 12 odst. 2 kvalifikační směrnice se mezi tato jednání řadí zločiny proti míru, válečné zločiny, zločiny proti lidskosti ve smyslu mezinárodních dokumentů obsahujících ustanovení o těchto zločinech a činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN uvedenými v preambuli a v člancích 1 a 2 Charty OSN.
31. K prvnímu okruhu žalobních námitek, kde žalobce vyjadřoval své obavy z povolání k vojenské službě a vyslání do ozbrojeného konfliktu, uvádí soud následující.
32. Obecně lze souhlasit se žalovaným, že branná povinnost a výkon vojenské služby představuje základní státoobčanskou povinnost a není bez dalšího důvodem pro udělení mezinárodní ochrany, a to ani v případě, kdyby byl spojen s rizikem povolání do bojových akcí ve válečném konfliktu nebo s hrozbou trestní sankce za nenastoupení vojenské služby. K tomu viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2004, č. j. 5 Azs 4/2004 - 49, rozsudek ze dne 7. 8. 2012, č. j. 2 Azs 17/2012-44, nebo usnesení téhož soudu ze dne 25. 7. 2018, č. j. 2 Azs 41/2018-39, ze dne 4. 8. 2015, č. j. 6 Azs 113/2015-30, ze dne 17. 6. 2015, č. j. 6 Azs 86/2015-31, ze dne 22. 7. 2015, č. j. 2 Azs 160/2015-43, ze dne 10. 9. 2015, č. j. 2 Azs 175/2015-34, nebo ze dne 2. 9. 2021, č. j. 9 Azs 159/2021-23.
33. Z výše uvedené judikatury však též vyplývá, že z tohoto obecného pravidla existují výjimky, které žalovaný opomněl vzít v úvahu, přestože můžou být relevantní právě v případě žalobce. V důsledku toho jsou úvodní úvahy žalovaného týkající se posouzení výkonu vojenské služby jako možného azylově relevantního důvodu nesprávné a neúplné. Je nezbytné upozornit zejména na rozsudek NSS ze dne 10. 12. 2021, č. j. 5 Azs 19/2020-45, podle kterého „samotné plnění branné povinnosti nelze bez dalších souvislostí považovat za důvod pro udělení mezinárodní ochrany dle § 12 ani § 14a zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, pokud se ovšem jedná o plnění takové povinnosti v regulérní armádě demokratického právního státu, které je v souladu s vnitrostátním i mezinárodním právem, a pokud je daným státem respektována možnost odeprání výkonu takové vojenské služby z důvodu svědomí či náboženského přesvědčení, ať již zavedením náhradní (civilní) služby nebo jiným způsobem, nebo přinejmenším, pokud takové odeprání výkonu vojenské služby není ve smyslu čl. 9 odst. 2 písm. c) směrnice 2011/95/EU trestáno nepřiměřenými nebo diskriminačními sankcemi. Branná povinnost spojená s účastí na ozbrojeném konfliktu naopak může být důvodem pro udělení azylu dle § 12 písm. b) citovaného zákona mimo jiné tehdy, pokud žadateli ve smyslu čl. 9 odst. 2 písm. e) uvedené směrnice hrozí trestní stíhání nebo trest za odeprání výkonu takové vojenské služby během konfliktu za situace, kdy by tento výkon mohl zahrnovat přímou či nepřímou účast žadatele na mezinárodních válečných zločinech, zločinech proti lidskosti, jiných vážných nepolitických zločinech nebo činech, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN, a pokud je zároveň dána souvislost mezi tímto způsobem pronásledování žadatele a azylově

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

relevantními důvody pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) uvedeného zákona, resp. čl. 2 písm. d) a čl. 10 citované směrnice.“ (podtržení doplněno)

34. Podle rozsudku NSS ze dne 7. 8. 2012, č. j. 2 Azs 17/2012-44, „[a]zylově relevantní by bylo také odmítání vojenské služby odůvodněné tím, že by znamenalo ve smyslu rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 8. 1994, č. j. 6 A 509/94-27, „podílet se na bojových akcích, z hlediska přirozenoprávního mezinárodním společenstvím obecně odmítaných (jako např. genocida, etnické čistky, kruté vedení války proti civilnímu obyvatelstvu, vraždění zajatců ap.) právě z těchto důvodů (a nikoli z pouhé averze k vojenské službě nebo ze strachu o život).“
35. Z aktuálních rozhodnutí je třeba poukázat na usnesení NSS ze dne 12. 7. 2024, č. j. 8 Azs 68/2024-29, dle kterého: „plnění branné povinnosti skutečně nelze samo o sobě považovat za důvod udělení mezinárodní ochrany (z ustálené judikatury viz např. rozsudky NSS ze dne 7. 8. 2012, č. j. 2 Azs 17/2012 44, ze dne 10. 12. 2021, č. j. 5 Azs 19/2020-45, a usnesení ze dne 17. 6. 2015, č. j. 6 Azs 86/2015-31, či ze dne 1. 11. 2023, č. j. 1 Azs 180/2023-26, bod 12). To ovšem platí pouze, pokud je branná povinnost vykonávána v souladu s vnitrostátním i mezinárodním právem a v regulérní armádě demokratického právního státu. Naopak zapojení do útočného konfliktu azylovým důvodem být může (rozsudky NSS ze dne 10. 12. 2021, č. j. 5 Azs 19/2020-45, č. 4304/2022 Sb. NSS, bod 48 a násl., či ze dne 24. 1. 2024, č. j. 1 Azs 253/2023-31, body 14-16). Tento závěr Nejvyšší správní soud v naposledy zmíněném rozsudku vyslovil přímo i ve vztahu k aktuální situaci v Ruské federaci. Nakonec to, že momentálně v Rusku neprobíhá mobilizace, neznamená, že vyslání do takových bojů nemůže být součástí výkonu základní vojenské služby. Z veřejně dostupných zdrojů je známo, že branci na Ukrajinu vysílání jsou (viz rozsudek č. 1 Azs 253/2023-31, bod 14).“
36. Je obecně známou skutečností, že na Ukrajině probíhá ode dne 24. 2. 2022 mezinárodní ozbrojený konflikt, který se týká v podstatě celého území státu, k tomu např. rozsudek NSS ze dne 26. 10. 2022 č.j. 4 Azs 214/2022-41: „Nicméně v dané věci je třeba přihlédnout k bezprecedentní situaci, která nastala v domovské zemi stěžovatelů po vpádu jejich vojsk na Ukrajinu dne 24. 2. 2022. Během této vojenské agrese dochází nejen k páčání zločinů proti míru a lidskosti okupační armádou vůči Ukrajině a jejímu civilnímu obyvatelstvu, nýbrž i k masivnímu potírání mezinárodně garantovaných základních práv vlastního obyvatelstva orgány Ruské federace na jejím území a k vynucené účasti významné části jejich občanů na této útočné válce. Česká republika se přitom v reakci na zmíněnou vojenskou invazi připojila k celé řadě sankcí vůči Rusku a mnoha způsoby pomáhá Ukrajině při její obraně vůči agresorovi, takže je vnímána v domovské zemi stěžovatelů jako nepřátelská země.“ (podtržení doplněno) Dále k tomu např. rozsudky NSS ze dne 10. 3. 2022 č.j. 10 Azs 537/2021-31 a ze dne 22. 4. 2022 č.j. 5 Azs 218/2020-28.
37. Je rovněž obecně známou skutečností, že vojenská invaze Ruské federace na Ukrajinu je aktem mezinárodní agrese, v rámci které ruská vojska páchají zločiny proti míru a proti lidskosti a v jejímž důsledku přijala Česká republika společně s dalšími státy sankce proti Ruské federaci (viz také rozsudek NSS ze dne 11. 3. 2022, č. j. 6 Azs 306/2021-49, č. 4364/2022 Sb. NSS). Je tedy zřejmé, že Ruská federace svými činy proti Ukrajině naplňuje zločiny a jednání ve smyslu čl. 12 odst. 2 kvalifikační směrnice (k tomu srov. např. rozsudky Krajského soudu v Praze ze dne 21. 2. 2024 č.j. 40 Az 1/2024-28 či ze dne 31. 1. 2024 č.j. 40 Az 13/2023-22). V případě branné povinnosti v Rusku se tedy nejedná o plnění takové povinnosti v regulérní armádě demokratického právního státu, které by bylo v souladu s mezinárodním právem. (rovněž viz rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 5. 12. 2023 č. j. 19 Az 16/2023-21)
- Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

38. Páchání válečných zločinů a zločinů proti lidskosti ruskou armádou v rámci ozbrojeného konfliktu s Ukrajinou není pouze obecně známou skutečností, ale vyplývá i z podkladů shromážděných žalovaným, konkrétně z Informace OAMP – Ruská federace – Bezpečnostní a politická situace v zemi, Vybrané otázky z oblasti občanských svobod a lidských práv, Stav: říjen 2023 ze dne 31. 10. 2023, bod 6.1. Žalovaný však tuto část zprávy zcela opominul, nijak se s ní nevypořádal, v tomto smyslu je tak skutkový stav, který vzal žalovaný za základ napadeného rozhodnutí, v rozporu se spisem. Městský soud v Praze přitom toto pochybení žalovanému v obdobných případech opakovaně vytýkal (srov. např. rozsudky ze dne 22. 5. 2024, č. j. 19 Az 2/2024-25, ze dne 14. 5. 2024, č. j. 21 Az 1/2024-41, ze dne 30. 4. 2024, č. j. 13 Az 26/2023-27, či ze dne 17. 5. 2024 č.j. 4 Az 26/2023-34).
39. Přes výše uvedená pochybení týkající se posouzení výkonu vojenské služby jako možného azylově relevantního důvodu se žalovaný zabýval možností, že bude žalobce odveden k výkonu základní vojenské služby, a též případnou mobilizací a možným vysláním do bojů v zahraničí resp. na Ukrajině. V první řadě žalovaný na podkladě Informace Finské imigrační služby ze dne 15. 9. 2023 shledal, že částečná mobilizace se týkala pouze občanů patřících do ruských vojenských záloh, tedy nikoli jedinců povinovaných absolvováním základní vojenské služby, což je i případ žalobce. Proti tomu žalobce žádné konkrétní námitky v žalobě nevznesl.
40. Dále se žalovaný zabýval výkonem základní vojenské služby a možností vyslání takových osob do bojových operací. Vycházel přitom z Informace OAMP ze dne 21. 3. 2024 týkající se základní vojenské služby, na jejímž podkladě dospěl k závěru, že neexistuje přiměřená pravděpodobnost, že by žalobce v případě návratu do vlasti a eventuálního povolání k výkonu základní vojenské služby měl být nuceně odeslán zúčastnit se bojů na Ukrajině či do jakýchkoli jiných bojových operací mimo území Ruské federace, ledaže by s tím sám souhlasil a uzavřel profesionální smlouvu s armádou Ruské federace. Soud však shledal, že tento závěr na podkladě zjištěných informací neobstojí, a to z následujících důvodů.
41. Použitá zpráva OAMP ze dne 21. 3. 2024 obsahuje rozporuplné informace, z nichž jedna skupina svědčí o tom, že i branci (tj. vojáci základní služby) mohou být a též reálně jsou do bojových operací vysíláni, druhá skupina pak tuto skutečnost popírá. Pro první z uvedených závěrů pak svědčí následující informace uvedené ve zprávě OAMP: od počátku invaze 24. února 2022 se ve veřejně dostupných zdrojích objevovaly rozporuplné informace o účasti branců v bojových operacích na Ukrajině, včetně např. úmrtí branců; anexe čtyř ukrajinských okupovaných oblastí (Luhanské, Doněcké, Chersonské a Záporožské) v legislativní rovině umožňuje vyslání/umístění branců do těchto oblastí; po anexi a vyhlášení částečné mobilizace se neobjevovaly informace o nasazení těchto branců ve velkých počtech i přes individuální případy, k nimž může docházet; přestože podle různých zdrojů nejsou branci cíleně vysíláni do bojových operací, úřady je mohou využít pro ostrahu hranic, včetně rusko-ukrajinských hranic v Bělgorodské, Kurské a Brjanské oblasti. Zároveň zpráva OAMP obsahuje informace o tom, že ruské úřady zjednodušily možnost podpisu profesionální smlouvy s vojáky základní služby, předchozí požadavek na minimálně tříměsíční vojenskou službu před podpisem profesionální smlouvy byl snížen na jeden měsíc resp. jeden den s vidinou podpisu roční smlouvy, veřejné zdroje, např. nezisková organizace Idite Lesom nebo RFE/RL, informovaly nejen o případech tlaku na brance, aby podepsali smlouvu s armádou, ale taktéž o využití/zneužití neznalosti na Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

straně branců nebo o značných ekonomických pobídkách pro vstup do ruské armády, informace o tlaku na vojáky základní vojenské služby často popisovaly konkrétní případy a zároveň zdroje upozorňovaly, že tlak a přesvědčování branců k podpisu smlouvy obecně vzrostly. Pro opačný závěr pak svědčí následující informace uvedené ve zprávě OAMP: ruská legislativa neumožňuje vysílání branců mimo území Ruské federace, ačkoliv po legislativních změnách v dubnu 2023 mohou povinnou vojenskou službu absolvovat v tzv. mírových misích, ruské úřady včetně nejvyšších představitelů, např. prezident Putin, několikrát explicitně odmítly, že by branci byli cíleně posíláni do bojových operací na Ukrajině či že branci budou vysíláni do ukrajinských okupovaných a následně anektovaných oblastí (Luhanské, Doněcké, Chersonské a Záporožské).

42. Pokud jde o argument spočívající ve vyjádření ruských úřadů a nejvyšších státních představitelů včetně prezidenta Putina, je třeba konstatovat, že taková vyjádření sama o sobě mají velmi nízkou vypovídací hodnotu a bez jejich dalšího ověření z různých zdrojů je nelze považovat za směrodatná (k tomu srov. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. 10. 2024 č.j. 19 Az 7/2024-50 či rozsudek NSS ze dne 31. 7. 2024 č.j. 2 Azs 163/2024-27). Takové ověření však již není v podkladech obsaženo, přičemž za dostatečnou nelze považovat ani informaci, dle které ruská legislativa neumožňuje vyslání branců mimo území Ruské federace. Je totiž obecně známou skutečností, že současný ozbrojený konflikt (resp. bojové operace) se z velké části odehrává právě ve sporných anektovaných oblastech (Luhanské, Doněcké, Chersonské a Záporožské), které jsou tedy z pohledu Ruské federace součástí jejího území. V podstatě tedy zpráva OAMP neobsahuje žádné přesvědčivé informace svědčící jednoznačně o tom, že by k vysílání branců do bojových operací v rámci konfliktu s Ukrajinou nemohlo dojít a nedocházelo. Naopak, shora uvedená první skupina informací uvedená v předchozím bodě svědčí o tom, že ruská legislativa jednak vyslání/umístění branců do anektovaných oblastí (Luhanské, Doněcké, Chersonské a Záporožské), kde probíhají boje, umožňuje, a zároveň k takovému vysílání branců do těchto oblastí fakticky dochází, byť se nejedná o velké počty, dále branci mohou být využiti též pro ostrahu hranic, a to včetně rusko-ukrajinských hranic, kde rovněž může s ohledem na probíhající ozbrojený konflikt docházet k bezpečnostním incidentům (jak ostatně zmínil i žalovaný na str. 14 rozhodnutí).
43. Z výše uvedeného plyne, že dle informací použitých žalovaným ruská legislativa nasazení branců do oblastí, kde probíhají boje, umožňuje, a k takovému vysílání branců skutečně v některých případech dochází. Shromážděné informace však již neposkytují dostatečně exaktní údaje, aby bylo možné vyhodnotit, zda je dána přiměřená pravděpodobnost, že žalobce může být jako voják základní služby (branec) do takových bojových operací vyslán. K tomu je nezbytné, ale žalovaný v navazujícím řízení shromáždil další informace a tyto náležitě vyhodnotil. Podle jejich výsledků by se žalovaný měl případně zabývat i otázkou, jaké sankce žalobci hrozí za nenastoupení k výkonu vojenské služby.
44. Dále, Informace OAMP ohledně základní vojenské služby obsahuje též výše uvedené informace týkající se tlaku (včetně zneužití neznalosti) na brance, aby podepsali profesionální smlouvu s armádou. Žalovaný se však již nezabýval tím, jakým způsobem uvedený nátlak probíhá a neodpověděl na otázku, zda je přiměřeně pravděpodobné, že v případě výkonu základní vojenské služby by byl žalobce nucen podepsat smlouvu s armádou, a zda by toto jednání ruské armády mohlo představovat pronásledování nebo vážnou újmu. Tento nedostatek musí rovněž odstranit v navazujícím řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

45. Žalovaný v napadeném rozhodnutí shledal, že základní vojenskou službu lze nadále absolvovat v rámci tzv. náhradní civilní služby. Žádná konkrétní zjištění k tomu neuvedl, ale zařadil do spisu Informaci OAMP – Ruská federace – Náhradní civilní služba ze dne 21. 3. 2024. Soud konstatuje, že dle této Informace OAMP ruská legislativa dává možnost výkonu náhradní civilní služby (dále také „NCS“), nárok na NCS upravuje v obecné rovině Ústava, a to pro případy, kdy výkon vojenské služby protirečí víře a náboženství žadatele a dále v případech stanovených federálním zákonem, dále federální zákon o NCS, dle jehož čl. 2 nad rámec víry a náboženství lze NCS aplikovat, jestliže osoba patří k původním obyvatelům Ruské federace, kteří vedou tradiční způsob života, tradiční ekonomické aktivity a jsou zapojeni do tradiční řemeslné výroby. Podle zdrojů, včetně odkazů na předchozí rozhodnutí ruských soudů, NCS není omezena čistě na náboženské důvody, ale lze o ni žádat i na základě jiných důvodů z přesvědčení, např. morálních, etických, pacifistických atd. Výkon NCS trvá 18 nebo 21 měsíců a probíhá většinou v domovském regionu. Ve výčtu pracovních pozic jsou mimo jiné uvedeny pozice u poštovních poboček, v sociálních, vzdělávacích, zdravotnických nebo kulturních organizacích. Žádost o NCS je podávána minimálně šest měsíců před počátkem odvodového období vojenské komisi v místě registrace. Podat žádost je možné osobně nebo prostřednictvím poskytovatele poštovních služeb. Vojenská komise žádost předá odvodové komisi, která je složena z civilních osob i zástupců armády, dle zdrojů se projevuje nedostatečná nestrannost a transparentnost při jednání komise, byl zdokumentován nátlak na žadatele v průběhu jednání o NCS. Při kladném rozhodnutí odvodová komise rozhodne o umístění, při zamítavém lze podat odvolání či novou žádost o NCS. Opožděné podání žádosti o NCS není důvodem pro zamítnutí. Po absolvování NCS je osoba zařazena do tzv. rezerv. Asistenci při podávání žádosti o NCS poskytují neziskové organizace. Výkon NCS v době mobilizace (tj. částečné, vyhlášené 21. 9. 2022) nebyl adekvátně právně zakotven v ruské legislativě, objevily se však jednotky případů, kdy mobilizovaní žádost podali a úřady jim NCS umožnily. Podle interpretace a vyjádření ruských úřadů, zejm. v prvních měsících mobilizace, nebyla NCS poskytována a nebyla možná, samotná NCS během mobilizace nebyla přesněji legislativně ošetřena. S odkazem na ústavu a ústavní soud dle ruské neziskové organizace Škola brance existuje nárok na NCS i během mobilizace, nicméně existuje pouze jediné soudní rozhodnutí potvrzené i Nejvyšším soudem RF o právu na NCS i během mobilizace, které se týká P. M., který NCS podstoupil namísto základní vojenské služby.
46. Soudní dvůr EU ve svém rozsudku ze dne 26. 2. 2015 ve věci C-472/13 Shepherd konstatoval, že *„odepření výkonu vojenské služby musí být jediným prostředkem umožňujícím žadateli o přiznání postavení uprchlíka vyhnout se účasti na tvrzených válečných zločinech, a že pokud tedy tento žadatel nevyužil řízení za účelem získání postavení odpírače vojenské služby z důvodu svědomí, taková okolnost vylučuje jakoukoli ochranu podle čl. 9 odst. 2 písm. e) směrnice 2004/83, ledaže uvedený žadatel prokáže, že neměl žádné řízení takové povahy ve své konkrétní situaci k dispozici.“* Z toho plyne, že bude-li ze zpráv o zemi původu nepochybně vyplývat, že žalobce by s žádostí o výkon náhradní civilní služby neuspěl, nelze rozumně požadovat, aby tento prostředek v zemi původu využil.
47. Soud shledal, že z výše uvedené Informace OAMP - Náhradní civilní služba nelze mít za prokázané, že by se žalobce za aktuální situace, tj. po invazi Ruska na Ukrajinu, mohl s přiměřenou pravděpodobností vyhnout základní vojenské službě tím, že požádá o výkon náhradní civilní služby. Neobstojí tak stručný závěr žalovaného, dle kterého základní vojenskou službu lze nadále absolvovat v rámci tzv. náhradní civilní služby. Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

48. Dle uvedené zprávy totiž nárok na NCS v zásadě vzniká pouze z důvodu rozporu vojenské služby s vírou či pokud osoba patří k původním obyvatelům Ruské federace, kdy ani jedno není případ žalobce, který v řízení nevyjádřil důvod spočívající v náboženském přesvědčení. Dále podle zprávy lze o NCS žádat i z jiných důvodů přesvědčení než z čistě náboženských důvodů, např. z důvodů morálních, etických, pacifistických atd., nicméně zdroje této informace nejsou datovány a rovněž není uvedeno, zda a jak je tato možnost aplikována v praxi. Na základě dané zprávy tak není zřejmé a doložené, zda by se žalobce mohl aktuálně jednoduše vyhnout základní vojenské službě tím, že by požádal o náhradní civilní službu z důvodu, že nechce bojovat v rámci ozbrojeného konfliktu s Ukrajinou. Zároveň je třeba poukázat na to, že dle zprávy byl zdokumentován nátlak na žadatele v průběhu jednání o NCS, bližší informace však zpráva neuvádí. Zpráva se též vyjadřuje k možnosti NCS v době mobilizace, kdy uvádí, že výkon NCS během mobilizace není legislativně zakotven, podle vyjádření ruských úřadů nebyla NCS poskytována a nebyla možná, v praxi se však objevily jednotky případů, kdy byl výkon NCS umožněn, mezi nimi jde o případ P. M., kterému bylo právo na NCS i době mobilizace přiznáno soudy. Informace EUAA pak poukazuje na údaje ruských úřadů, dle nichž k 1. 8. 2023 procházelo NCS 1 199 osob. Ani tyto informace tedy nesvědčí příliš pro závěr, že by byl žalobci v době mobilizace s přiměřenou pravděpodobností výkon NCS umožněn.
49. Lze shrnout, že uvedená informace neposkytuje dostatečný podklad pro závěr, že žalobce by mohl s přiměřenou pravděpodobností požádat o výkon náhradní civilní služby a že by se tím mohl vyhnout základní vojenské službě po zahájení války na Ukrajině. V této souvislosti tedy bude nutné v navazujícím řízení zjistit bližší informace ohledně NCS po začátku invaze Ruska na Ukrajinu dne 24. 2. 2022 a k otázce, zda důvody uváděné žalobcem mohou vést k vyhovění žádosti o NCS.
50. Výše uvedené závěry týkající se vypořádání ust. § 12 písm. b) zákona o azylu se přiměřeně týkají též vypořádání doplňkové ochrany dle § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu.
51. Dále žalobce namítal, že se žalovaný nesprávně vypořádal s jeho sexuální orientací. Tato námitka je rovněž důvodná.
52. Je třeba připomenout, že příslušnost k určité sociální skupině může být důvodem pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Podle rozsudku NSS ze dne 5. 10. 2006, č. j. 2 Azs 66/2006-52, publ. pod č. 1066/2007 Sb. NSS, „*sexuální orientace žadatele o azyl může být podle okolností a s ohledem na poměry v zemi původu považována za znak jeho příslušnosti k určité sociální skupině ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu.*“ V souladu s rozsudkem Soudního dvora Evropské unie ve věci C-473/16 „*sexuální orientace představuje charakteristiku, která může zakládat příslušnost žadatele k určité sociální skupině, ve smyslu čl. 2 písm. d) směrnice 2011/95, pokud skupina osob, jejíž příslušníci sdílejí stejnou sexuální orientaci, je vnímána okolní společností jako odlišná.*“ Rovněž je nutné uvést judikaturu správních soudů týkající se institutu uprchlíka *sur place*, v případě žalobce totiž uvedené důvody obav z pronásledování vyšly najevo až poté, co opustil zemi původu a několik let pobýval na území jiného státu (srov. rozsudek NSS ze dne 29. 5. 2014, č. j. 5 Azs 2/2013-26, publ. pod č. 3085/2014 Sb. NSS). Podle čl. 5 odst. 1 kvalifikační směrnice může být odůvodněná obava z pronásledování nebo reálného nebezpečí vážné újmy založena na událostech, k nimž došlo po odjezdu žadatele ze země původu.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

53. Soud na základě obsahu napadeného rozhodnutí konstatuje, že žalovaný nezpochybnil věrohodnost výpovědi žalovaného ohledně jeho sexuální orientace, vycházel tedy z toho, že žalobce je homosexuálem. Potud tedy nebylo důvodné, aby žalovaný dále tvrzení žalobce ohledně jeho sexuální orientace prokazoval (např. výpovědi jiných osob), neboť tato okolnost nebyla sporná.
54. Žalovaný argumentoval tím, že ruské orgány nemohou o sexuální orientaci žalobce vědět, neboť dříve v Rusku si ji neuvědomoval, ani ji neprojevoval, nedával, ani nedává jí najevo ve veřejném a mediálním prostoru, a to ani při svém pobytu v ČR, a tedy žalobci po jeho návratu nic nehrozí. Takový závěr však neobstojí. Pronásledování v minulosti je pouze jedním z faktorů, které je nutné vzít v potaz při posuzování přiměřené pravděpodobnosti pronásledování v budoucnu, přičemž u § 12 písm. b) se jedná o prospektivní rozhodování, které je postaveno na potencialitě pronásledování v budoucnu po případném návratu žadatele do země původu, k tomu srov. rozsudek NSS ze dne 25. 4. 2019, č. j. 5 Azs 207/2017-36: „V rámci přezkumu důvodů pro udělení mezinárodní ochrany je tedy zkoumána možnost budoucího pronásledování, přičemž je využíván standard přiměřené pravděpodobnosti, což znamená, že tato možnost musí být reálná, nikoliv pouze hypotetická, rozhodně však nemusí dosahovat či přesahovat 50 % (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006-82, a ze dne 13. 8. 2010, č. j. 4 Azs 11/2010-112).“
55. Žalobce sice v minulosti v Rusku svou sexuální orientaci neprojevoval a problémy v této souvislosti neměl, nyní v České republice ji však nijak neskrývá, měl zde přátele, z pohovoru též vyplynulo, že dával určité fotky, ze kterých byla patrná jeho homosexualita, na Instagram, měl za to, že je zaznamenala jeho sestra. Žalobce rovněž sdělil, že o jeho sexuální orientaci ví jeho rodina, konkrétně minimálně sestra a otec, který ji neschvaluje, dokonce žalobci kvůli tomu vyhrožoval. Z toho plyne, že žalobce minimálně při svém pobytu v ČR svou homosexualitu nijak netajil, nelze tak odkazovat na to, že se o této sexuální orientaci žalobce ruské orgány nemají jak dozvědět. Rovněž, pokud by se žalobce vrátil do domovského státu, nelze po něm spravedlivě chtít, aby svou sexuální orientaci skrýval a vyhnul se tak případným negativním důsledkům s tím spojených. V této souvislosti soud považuje za nutné připomenout, že „[p]ři posuzování žádosti o přiznání postavení uprchlíka nemohou příslušné orgány rozumně očekávat, že žadatel o azyl bude v zemi původu svou homosexualitu skrývat nebo si bude počínat se zdrženlivostí při projevoování sexuální orientace, aby se vyhnul riziku pronásledování“ (viz rozhodnutí Soudního dvoru EU ve spojených věcech C-199/12 až C-201/12). Srov. též rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 14. 5. 2024, č. j. 21 Az 1/2024-41: „sexuální preference každého jednotlivce jsou součástí jeho intimní sféry a je pouze jeho rozhodnutím, nakolik je bude sdílet se svými blízkými či s veřejností. Nelze obviňovat žalobce z toho, že se po přestěhování do liberálnější země nestal LGBT aktivistou“. Pokud tedy žalovaný věrohodnost výpovědi žalobce ohledně jeho sexuální orientace nezpochybnil, musí vycházet z toho, že při návratu žalobce do domovského státu tato orientace může vyjít najevo a může být též známa státním orgánům či jiným osobám.
56. Na druhou stranu, pokud jde o obavy z otce a jeho výhrůžek zabitím pro homosexualitu žalobce, žalovaný vyjádřil v rozhodnutí pochybnosti o reálnosti této hrozby, a tedy ji nepovažoval za azylově relevantní, proti čemuž žalobce nevznesl žádné konkrétní námitky. Soud tak tento dílčí závěr žalovaného považoval za nesporný a s ohledem na to jej nepřezkoumával.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

57. Nelze souhlasit se žalovaným, který v napadeném rozhodnutí uvedl, že žalobce svou jedinou obavu ohledně homosexuality vyslovil pouze v souvislosti se svým otcem. Žalobce totiž při pohovoru poukazoval na příslušné ruské zákony zakazující propagaci netradičních sexuálních orientací a LGBT, což zahrnuje například vlajku, držení se za ruce, polibek, uváděl, že lidé jsou kvůli tomu vězněni.
58. Žalovaný shromáždil informace týkající se postavení sexuálních menšin v Rusku, jednalo se o Informaci OAMP – Ruská federace – Sexuální menšiny, Zákon zakazující propagaci homosexuality, diskriminace a zločiny z nenávisti, postoj státních orgánů, neziskové organizace, současná situace s výjimkou regionu severního Kavkazu ze dne 17. 10. 2023, ze které učinil určitá zjištění a uvedl je v napadeném rozhodnutí. Tato zjištění se týkají zejména homofobní propagandy ze strany některých politiků a státních médií, nedostatku ochrany před diskriminací na základě sexuální orientace, zákazu tzv. „propagandy homosexuality“ federálním zákonem č. 135-FZ z 29. 6. 2013 a aplikace tohoto zákona v praxi. V této souvislosti je však nutné poznamenat, že žalovaný z této zprávy neuvedl v napadeném rozhodnutí všechny podstatné informace, např. opomenul, že v bodě 2., Postoj státu, se uvádí: *V uplynulých měsících došlo k řadě incidentů, během nichž byli členové LGBT komunity potrestáni úřady z nesmyslných důvodů. Byl například vyloučen student univerzity, který zveřejnil online videa, ve kterých vystupoval s make-upem, byl zatčen youtuber za zveřejnění videa se svým přítelem, a rovněž byl vyhoštěn německý učitel kvůli propagaci „netradičních sexuálních vztahů.“*, a dále dle zprávy např.: *Obecně bezpečnostní složky nereagovaly adekvátně na násilné incidenty nestátních aktérů proti LGBT+.* Ze strany LGBT komunity existovala podle ruské neziskové organizace LGBT síť (citováno MZV USA) *nedůvěra vůči policii a soudům, protože bezpečnostní složky ne vždy chránily práva LGBT osob a někdy byly samy pachateli násilí. [...] Obecně čelí LGBT osoby sociální stigmatizaci a diskriminaci v různých oblastech, např. zdravotnictví, školství nebo zaměstnání, kterou přičítají mimo jiné oficiálnímu prosazování homofobie, např. ve státem kontrolovaných médiích, a byly nuceny svou identitu často skrývat.* Žalovaný tedy učinil určitá zjištění ohledně postavení sexuálních menšin v Rusku, nicméně řadu významných informací uvedených ve zmíněné zprávě opomenul a v rozhodnutí je nezmiňoval. Co je však ještě podstatnější, žalovaný na podkladě zjištěných informací vůbec nevyhodnotil, zda je přiměřeně pravděpodobné, že by žalobce v případě návratu do Ruska z důvodu své sexuální orientace mohl čelit pronásledování či zda existuje reálné nebezpečí vzniku vážné újmy na straně žalobce. Jak je uvedeno výše, žalovaný se omezil na závěr, že ruské orgány o žalobcově sexuální orientaci nemají povědomí, který však z výše uvedených důvodů neobstojí. Vzhledem k tomu, že žalovaný uvedená zjištění nijak nevyhodnotil z hlediska jejich relevance pro případ žalobce, je napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné. Tyto nedostatky musí žalovaný v navazujícím řízení odstranit.
59. Dále soud podotýká, že žalovaný nesprávně posoudil důvody žádosti o mezinárodní ochranu zcela izolovaně, neprovedl totiž úvahu, zda sexuální orientace žalobce může být potenciálním diskriminačním znakem ve vztahu k plnění základní vojenské služby resp. jaké je postavení sexuálních menšin v ruské armádě. Ani žádný z podkladů ve správním spise neobsahuje informace o tom, jak je v ruské armádě zacházeno s příslušníky LGBT menšiny a zda žalobci z tohoto důvodu hrozí pronásledování či vážná újma při plnění základní vojenské služby. V tomto směru skutkový stav zjištěný žalovaným vyžaduje zásadní doplnění a vyhodnocení zjištěných informací žalovaným.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

60. Žalobce dále namítal, že ve vlasti vykonával protistátní činnost a dále se zúčastnil řady protiválečných demonstrací v X, za což může být ve vlasti postižen.
61. K tomu je třeba uvést, že žalobce ve správním řízení neuváděl nic o tom, že by se ve vlasti dopouštěl jakékoli protirežimní činnosti, žalovaný se tak s takovým tvrzením nemohl vypořádat. Ani v žalobě k tomu žalobce neuvedl konkrétnější údaje a soud proto takovou námitku považuje za neurčitou, ke které se z tohoto důvodu nelze blíže vyjádřit.
62. Pokud jde o aktivity na území ČR, žalobce v řízení uváděl, že se účastnil dvou protestů v X proti válce na Ukrajině, žádné konkrétnější údaje (místo, čas, apod.) k tomu nesdělil, dále uvedl, že na internetu svůj nesouhlas s konfliktem na Ukrajině neprojevuje, neboť je to moc nebezpečné. Žalovaný se s tímto tvrzením vypořádal pouze v rámci posouzení ust. § 12 písm. a) zákona o azylu, kdy je zřejmé, že žalobce kvůli těmto demonstracím problémy v zemi původu neměl, protože tam poté vůbec necestoval (nebyl tam od roku 2019). Nicméně, žalovaný se účastí žalobce na demonstracích vůbec nezabýval v souvislosti s vypořádáním ust. §12 písm. b) zákona o azylu, ani ust. § 14a odst. 2 (zejména ohledně písm. b), přestože právě tam mohou být popsány okolnosti relevantní. Napadené rozhodnutí je s ohledem na to nepřezkoumatelné, neboť žalovaný se k těmto tvrzením žalobce vůbec nevyjádřil, neučinil ani žádná skutková zjištění ze zpráv o zemi původu a nevyhodnotil, zda v této souvislosti hrozí žalobci pronásledování (§ 12 písm. b) nebo vážná újma (§ 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu).
63. Žalovaný se nijak nezabýval ani situací navrátilců vracejících se do Ruské federace po dlouhodobém pobytu v zahraničí a situací neúspěšných žadatelů o udělení mezinárodní ochrany v zahraničí, byť se jedná o charakteristiku žalobce. I z tohoto důvodu je napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné.
64. Námitku ohledně doložení lékařské dokumentace žalobcem považuje soud za nepřiléhavou, neboť žalobce v tomto řízení žádnou lékařskou dokumentaci ani lékařské zprávy nedokládal, netvrdil ani nic o tom, že mu v domovském státě vznikla újma na zdraví. Ani odůvodnění žalovaného pak nic podobného neobsahuje.
65. S ohledem na shora uvedené soud napadené rozhodnutí podle ust. § 78 odst. 1 a § 76 odst. 1 písm. a) a b) s.ř.s. zrušil. V souladu s ust. § 78 odst. 4 s.ř.s. soud současně vyslovil, že se věc vrací žalovanému k dalšímu řízení. Právní názor vyslovený v tomto rozsudku žalovaného v dalším řízení zavazuje (§ 78 odst. 5 s.ř.s.).
66. O nákladech řízení soud rozhodl dle ust. § 60 odst. 1 s.ř.s., neboť žalobce byl ve věci samé úspěšný, proto mu přísluší právo na náhradu účelně vynaložených nákladů řízení proti neúspěšnému žalovanému. Náklady vynaložené žalobcem představují náhradu nákladů právního zastoupení spočívající v odměně za 2 úkony právní služby po 3 100 Kč, tedy celkem 6 200 Kč (§ 7, § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. a), d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, ve znění účinném do 31. 12. 2024, tj. převzetí zastoupení a písemné podání k soudu) a náhradu hotových výdajů po 300 Kč za jeden úkon, celkem 600 Kč (§ 13 odst. 4 téže vyhlášky). Celková výše nákladů řízení tedy činí částku 6 800 Kč a DPH ve výši 21%, tedy celkem 8 228 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližze následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 30. ledna 2025

Mgr. Kateřina Peroutková v. r.
samosoudkyně

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.